

Kapitteloversikt

- 1 Innovativ og opplevelsesbasert verdiskaping i reiselivsnæringen – det store bildet 19
Øystein Jensen og Kåre Skallerud

DEL I TURISTOPPLEVELSEN 31

- 2 Den opplevelsesbaserte vending: Konsumentforskningens bidrag til forståelse av turisme i lys av opplevelsesøkonomi 33
Frank Lindberg, Øystein Jensen og Per Østergaard
- 3 Opplevelsesverdi i tid og rom 57
Nina K. Prebensen
- 4 Naturbaserte turistopplevelser: En gjennomgang av ulike perspektiver 77
May Kristin Vespestad og Frank Lindberg
- 5 Amundsen hadde ingen paraply i drinken. Nøkkelen bak utforskende reiseopplevelser og lidenskap 95
Tove I. Dahl og Jon-André Dalbakk
- 6 Ekstraordinære opplevelser 109
Frank Lindberg
- 7 Turisters informasjonssøk på Internett: En opplevelsesverditilnærming 133
Tor Korneliussen
- 8 En multirelasjonell tilnærming til turistopplevelser 147
Dorthe Eide, Ann Heidi Hansen og Frank Lindberg
- 9 Jakten på de store opplevelsene – Jeg skulle bare forske på dem, men endte opp som basehopper 167
Audun Hetland

**DEL II REISELIVSBEDRIFTENES ROLLE FOR SKAPING AV
VERDIER GJENNOM OPPLEVELSER, INNOVASJON OG
ENTREPRENØRSKAP 181**

- 10 Opplevelsesdesign og innovasjon med vekt på
kundeinteraksjoner 183
Dorthe Eide og Lena Mossberg
- 11 Nettverksdrevet læring og innovasjon
i opplevelsesbasert reiseliv 205
Dorthe Eide og Lars Fuglsang
- 12 Innovative små bedrifter – om innovasjonsprosesser i
opplevelsesbasert reiseliv 233
Gry Agnete Alsos og Trine Andreassen
- 13 Sosiale medier i markedsføringen av nordnorske
vinteraktiviteter 253
Kåre Skallerud og Marlen Bakke
- 14 Hvordan skape effektive turistattraksjoner? 269
Øystein Jensen
- 15 Forretningsmodeller innenfor gårdsturisme 293
Einar Lier Madsen og Evgueni Vinogradov

DEL III BRUK AV DESTINASJONSRESSURSER 325

- 16 Organisering av destinasjonsmarkedsføring
– eksemplet NordNorsk Reiseliv 327
Birgit Abelsen og Trine Kvidal-Røvik
- 17 «Hadde det ikke vært for turismen» – Om verdensarv og
reiselivsutvikling på Vega 347
Tone Magnussen og Oddny Wiggen
- 18 Opplevelsesøkonomien og lokal mat: Restauranter som
verdiskapere 365
Elisabet Ljunggren
- 19 Attraksjonsutvikling: Fra kulturressurs til
turistopplevelse? 383
Sølvi Lyngnes
- 20 Konklusjoner – overordnede perspektiver 399
Øystein Jensen og Kåre Skallerud

Innholdsfortegnelse

Forord 5

- 1 Innovativ og opplevelsesbasert verdiskaping i reiselivsnæringen – det store bildet 19
Øystein Jensen og Kåre Skallerud
  - De enkelte tematiske seksjoner og kapitler 21
    - Turistopplevelsen 21
    - Skaping av verdier gjennom opplevelser, innovasjon og entreprenørskap 25
    - Bruk av destinasjonsressurser 27
  - Bakgrunn for boken og forfatterens faglige profil 29

DEL I TURISTOPPLEVELSEN 31

- 2 Den opplevelsesbaserte vending:
Konsumentforskningens bidrag til forståelse av turisme i lys av opplevelsesøkonomi 33
Frank Lindberg, Øystein Jensen og Per Østergaard
  - Turismebaserte opplevelser i lys av opplevelsesøkonomien 34
  - Grunnlaget for den opplevelsesbaserte vending i markedsføring 37
  - To perspektiver i den opplevelsesbaserte vending 40
    - Individuell konsumentopplevelse 40
    - Sosiokulturell konsumopplevelse 43
  - Konsumperspektivenes innvirkning på opplevelsesøkonomisk turisme 45
  - Verdiskaping i et CCT-perspektiv 47
  - Konklusjon 50
- 3 Opplevelsesverdi i tid og rom 57
Nina K. Prebensen
  - Feriereisen som prosess 58
  - Oppmøtebaserte opplevelser 60
  - Opplevelsesprosessen før, under og etter reisen 61
  - Opplevelsesverdi 64

- Bedriften som tilrettelegger for verdifulle opplevelser:
  - dramatisering 66
  - Dramaturgi for verdiopplevelse i ulike faser av ferien 69
  - Avslutning 72
- 4 Naturbaserte turistopplevelser: En gjennomgang av ulike perspektiver 77
  - May Kristin Vespestad og Frank Lindberg*
  - Naturbaserte turistopplevelser 78
  - Perspektiver på naturbaserte turistopplevelser 81
    - Naturbaserte opplevelser som genuine 83
    - Naturbaserte opplevelser som underholdning 84
    - Naturbaserte opplevelser som eksistensiell tilstand 85
    - Naturbaserte opplevelser som sosiokulturelt fellesskap 87
  - Diskusjon og implikasjoner 88
- 5 Amundsen hadde ingen paraply i drinken. Nøkkelen bak utforskende reiseopplevelser og lidenskap 95
  - Tove I. Dahl og Jon-André Dalbakk*
  - Hedonia (Paraplyopplevelser) 96
  - Eudaimonia (Polopplevelser) 97
  - Interesse: Nøkkelen til nye oppdagelser 99
  - Mulighetene og utfordringene 103
  - Konklusjon 106
- 6 Ekstraordinære opplevelser 109
  - Frank Lindberg*
  - Bidrag fra sosiologi og psykologi 110
  - Ekstraordinære opplevelser i natur 111
  - Kulturbaserte ekstraordinære opplevelser 113
  - Konsumentfordypning 116
  - Identitet og meningsskaping 118
  - Konsumenttransformasjon via multifaser 120
  - Definisjon, dimensjoner og diskusjon 122
  - Konklusjon 126

- 7 Turisters informasjonssøk på Internett: En opplevelses-
verditilnærming 133
Tor Korneliussen
Turisters informasjonssøk på Internett og opplevelsesverdi 135
Skapelse av opplevelsesverdi på Internett 135
Teoretiske tilnærminger til informasjonssøk 137
Den psykologiske tilnærmingen og Internett 138
Den økonomiske tilnærmingen og Internett 138
Informasjonssøk på Internett: før, under, etter eller i stedet for
ferien 139
Konklusjon og implikasjoner 142
- 8 En multirelasjonell tilnærming til turistopplevelser 147
Dorthe Eide, Ann Heidi Hansen og Frank Lindberg
Mennesket og mening som situert, relasjonell og dynamisk 148
En multirelasjonell tilnærming 150
Empirisk kontekst 151
I og på tvers av tid 152
I og på tvers av kontekster 155
I og på tvers av ulike kroppslige væren 157
I og på tvers av interaksjoner 159
Konklusjon 161
Praktiske implikasjoner 162
- 9 Jakten på de store opplevelsene – Jeg skulle bare forske
på dem, men endte opp som basehopper 167
Audun Hetland
De ukjente 168
Gamle følelser 169
Krasjkurs i basehopping 171
Drømmen om å fly 172
Syk i hodet? 172
Mestring 173
Kroppens morfin 174
Ansiktets hemmeligheter 175
Terskelglede 178

**DEL II REISELIVSBEDRIFTENES ROLLE FOR SKAPING AV
VERDIER GJENNOM OPPLEVELSER, INNOVASJON OG
ENTREPRENØRSKAP 181**

- 10 Opplevelsesdesign og innovasjon med vekt på
kundeinteraksjoner 183
Dorthe Eide og Lena Mossberg
Innovasjon, opplevelsesdesign og opplevelsesrom 184
    Innovasjon i opplevelsessektorer 184
    Opplevelsesdesign 185
    Opplevelsesrom 186
Opplevelsesdesign med vekt på kundeinteraksjoner 186
    Kajakpadling ved Vegaøyene 188
    Hundekjøring med fangstkultur som ramme 189
    Tolkninger 189
Hovedmatrise 1: Idealtyper som ulike kombinasjoner av to
    kunderinteraksjonstyper 190
Ny design og innovasjoner gjennom flytting i matriser 194
Innovasjon av opplevelser involverer ofte sammenvevde
    innovasjonstyper 196
Konklusjon 200
- 11 Nettverksdrevet læring og innovasjon
i opplevelsesbasert reiseliv 205
Dorthe Eide og Lars Fuglsang
Læring og innovasjon som del av praksis 206
Nettverksdrevet læring og innovasjon 209
Fire perspektiver på nettverksdrevet læring og innovasjon 211
    Dynamisk pusling og koblinger 211
    Bandwagon-effekt 213
    Stillaser 214
    Multideltakelse gir komplementaritet 215
Forskningsmetode og hovedcase 215
Nettverk og innovasjon som dynamisk pusling og koblinger 217
Bandwagon-effekt gjennom språklig nærhet 219
Stillas som fremmer læring og innovasjon 220
Komplementaritet og samspill mellom nettverk 223
    Eksemplet XXLofoten 223
    Ambisjoner, synergi og samspill 224
Konklusjon og implikasjoner 225

- 12 Innovative små bedrifter – om innovasjonsprosesser i
opplevelsesbasert reiseliv 233
Gry Agnete Alsos og Trine Andreassen
Betydningen av innovasjon i reiselivet 234
Typer av innovasjon 235
Innovasjonsprosesser 236
Betydningen av samarbeid for innovasjon 238
Casebedrifter og datamateriale 239
Innovasjon i opplevelsesbasert reiseliv 240
Innovasjonsdrivere 244
Samarbeid som drivkraft for innovasjon 245
Konklusjoner og implikasjoner 247
- 13 Sosiale medier i markedsføringen av nordnorske
vinteraktiviteter 253
Kåre Skallerud og Marlen Bakke
Sosiale medier og reiseliv 254
Undersøkellesmetode 258
Bruk av sosiale medier i markedsføringen av nordnorske
vinteraktiviteter 259
Diskusjon 263
Konklusjon 264
- 14 Hvordan skape effektive turistattraksjoner? 269
Øystein Jensen
Fra ressurs til fenomen og tema som grunnlag for styrte
attraksjoner 270
Turistens relasjon til tema, fenomen og presentasjon 272
Mot en definisjon av besøksattraksjoner 273
Illustrasjoner og utledninger fra casestudier 274
Hovedelementene i en styrt besøksattraksjon 282
Et rammeverk for styrte attraksjoner 286
Avslutning 288

- 15 Forretningsmodeller innenfor gårdsturisme 293
Einar Lier Madsen og Evgueni Vinogradov
Gårdsturisme og forretningsmodeller 294
Gårdsturisme i Nordland – bakgrunn for studien 296
Om undersøkelsen 299
Om respondentene 300
Gårdsturisme – identifisering av forretningsmodeller 301
Forretningsmodelltyper 302
Variasjon og forskjeller mellom forretningsmodellene 305
Markeder og kunder 307
Strategiske ressurser – bruk av gårdens ressurser 308
Forskning, utvikling og innovasjon 311
Forskning og utvikling (FoU) 311
Innovasjon 312
Samarbeid med andre aktører 314
Gårdsturisme og lønnsomhet 314
Sysselsetting i reiseliv og landbruk 317
Oppsummering og konklusjon 318

DEL III BRUK AV DESTINASJONSRESSURSER 325

- 16 Organisering av destinasjonsmarkedsføring
– eksemplet NordNorsk Reiseliv 327
Birgit Abelsen og Trine Kvidal-Røvik
Organisering av destinasjonsmarkedsføring 328
Smale og brede DMO-er 329
Omorganisering og DMO-er 330
Om offentlig støtte til DMO-er 331
Casen NordNorsk Reiseliv AS 331
Fra tre brede til én smal DMO 333
Når tre organisasjonskulturer skal bli én 336
NordNorsk Reiselivs bidrag 338
Svakheter ved organiseringen 340
Strategi for ny DMO-struktur 341
Oppsummering 342

- 17 «Hadde det ikke vært for turismen» – Om verdensarv og reiselivsutvikling på Vega 347
Tone Magnussen og Oddny Wiggen
Natur og kultur som ressurser for utvikling 348
Teoretiske perspektiver på sted og endring 349
    Hva er et sted? 349
    Steder i endring 350
Vega og verdensarven 351
Verdensarven 352
«Sånn som vi alltid har gjort det» – tradisjonell bruk av kultur- og naturressurser 352
Reiseliv og opplevelser – ressurser tatt i bruk på nye måter 354
    «Når de sto der på kaia, måtte vi ta vare på dem» 355
    «Vi vil formidle!» 356
    Ærfugl – mellom tradisjon og forretningsmessig drift 357
«Den gjorde noe med folk» – verdensarv som vendepunkt 359
Avslutning 360
- 18 Opplevelsesøkonomien og lokal mat: Restauranter som verdiskapere 365
Elisabet Ljunggren
Teoretisk utgangspunkt 368
Metodisk utgangspunkt 369
Lokal mat hos spisestedene 370
    Mat og historiefortelling 371
    Lokal identitet og å være en del av en destinasjon 372
    Menyer 372
    Tilberedelsesteknikker 372
    Det lokale verdinettverket 373
    Samarbeid med leverandører 373
Utfordringer spisestedene møter 374
    Sesongavhengighet 374
    Å skape det unike basert på det lokale 374
    Å skape leverandørnettverk 375
    Å skape komplementære tjenester 376
    Å skape eller henge seg på markedsføringsaktiviteter 376
Utfordringer lokalmatprodusentene møter 376
    Å se seg selv som en del av opplevelsesøkonomien 378
Konsekvenser for bedriftene og for videre forskning 378

19	Attraksjonsutvikling: Fra kulturressurs til turistopplevelse?	383
	<i>Sølvi Lyngnes</i>	
	Attraksjoner	384
	Kulturbaserte ressurser	388
	Opplevelsesbasert formidling	389
	Skriftlige guider	390
	Den personlige guiden	390
	Den digitale guiden	393
	Oppsummering	394
20	Konklusjoner – overordnede perspektiver	399
	<i>Øystein Jensen og Kåre Skallerud</i>	
	Forfatterpresentasjoner	407
	Stikkordregister	413